

T 2356

V R Y H E D E N

By de Vergaderinghe van
de Regenthiene van de Geoctroyeerde
West-Indische Compagnie vergunt aen allen
den ghenen / die eenighe Colonien in Nieu-
Nederlandt sullen planten.

In het licht ghegheven

Om bekent te maken wat Profijten ende Voordeelen
aldaer in Nieu-Nederlandt, voor de Coloniers ende der
selver Patroonen ende Meesters, midtsghaders de
Participanten, die de Colonien aldaer
planten, zijn becomen,

*Westindjen Kan syn Nederlands groot gewin.
Verkleeynt sojands Macht brengh silver-platen in.*

T A M S T E L R E D A M,

Boo: Marten Iansz Brandt Boeckverrooper / woonende bij
de nieuwe Kerck / in de Oersaamerde Gatsingh, Anno 1630,

4000 16

**Uygheden ende Exemptien vooz
de Patroonen / Meesters ofte Particulie-
ren / die op Nieu-Nederlandt eenighe Colonien
ende Dee sullen planten / gheconsidereert ten dienst
van de generale West-Indische Compagnie in
Nieu-Nederlandt / ende het voozdeel van de Pa-
troonen / Meesters ende Particulieren.**

I.

DAt de Participanten inde ghemelde
Compagnie / die gheneghen sullen zijn in
Nieu-Nederlandt eenige Colonien te plan-
ten / vermoghen met de Schepen van dese
Compagnie derwaerts gaende / drie ofte vier personen
te senden / om de ghelegghentheyte aldaer te besichtigen /
midts datse neffens de Officieren ende Bootsvolck
den Articul-Brief sullen be-eedigen / vooz soo veel die
haer aengaet. Ende betalende vooz mondt-cost / Passa-
gie van gaen ende comen / ses stuybers daeghs : Ende
die inde Cajupte soude versoeken te eten / twaelf stuy-
bers / ende huij onderwerpen in cas van offensie ende
defensie haer ter weere te stellen / ghelijck als d'andere ;
Ende eenighe Schepen van den Vyandt veroveren-
de / sullen oock haers portie genieten Pro Rata, neffens
de Bootsghesellen / peder na sijn qualiteyt / te weten / dat
de Coloniers buyten de Cajupte etende / gherekent
sullen worden neffens de Matrosen / ende die inde Ca-
jupte eten teghens den ghenen die aldaer van s'Com-
pagnies Volck de Tafel / ende de cleynste gagie heeft.

2

II. Doch

II.

Doch sullen in desen gheprefereert zijn soodanighe personen / die haer eerst sullen hebben gheopenbaert / ende aen de Compagnie verlocht.

III.

Ende sullen vooz Patroonen van Nieu-Nederlant erkent worden / alle soodanige die binnen den tijdt van vier Jaeren / na dat sy haer aen eenighe Camer van de Compagnie alhier / ofte aen den Commandeur ofte Raden aldaer / sullen verclaren / datse een Colonie van vijftigh zielen boben de vijftien Jaeren oudt zijnde / aldaer aennemen te planten / een vierde part binnen 's Jaers / ende in drie Jaeren na de sendinge van d'eerste / makende t'samen vier Jaeren / de resterende tot het volle getal van vijftigh Personen van hier te schepen / op pene van by notoir versump te verliesen de vercreghene Vysheden ; doch sullen ghewaerschout zijn / dat de Compagnie 't Eylandt van de Manhattes aen sich behoudt.

IV.

Ende vander eerster wyze af / dat sy de plaetsen / alwaer sy haer Colonien willen planten / hebben aengewesen / vooz alle andere gheprefereert zijn tot den vyven eyghendom van soodanighe Landen alse aldaer sullen hebben verkozen ; doch deselve plaetse haer naderhandt niet gheballende / ofte in 't kiezen van den gront bedrogghen zijnde / sullen deselve na voorgaende remonstrantie aen den Commandeur ende Raedt aldaer / een ander ghelegghenthept moghen upkiezen.

D. Ende

Ende sullen de Patroonen door hare Volmachtig-
heden / ter plaetse daer sy haer Colonien willen plan-
ten / haer Limiten mogen extenderen vier mijlen langs
de Cust / ofte een zijde van een Habigable Riviere / ofte
twee mijlen langhs beyde de zijden van een Riviere /
ende soo diep Landwaerts in als de gheleghentheydt
van de Occupateurs toelaten sal. Welverstaende dat
de Compagnie den eyghendom aen haer behoudt van
de Landen / die tusschen de Limiten van de Colonien
blijben teggen / om daer van in tijdt ende wyle te dispo-
nieren na haer welgheballen / sonder dat yemandt an-
ders op leven oft acht mijlen haer sal moghen naerde-
ren teghens haren danck : Ten ware de gheleghent-
heydt van het Landt daer ontrent sulcks waer / dat
den Commandeur ende Raedt op goede redenen an-
ders ordonneerden ; Altoos acht nemende / dat d'eerste
Occupateurs in haers vercreghen Recht niet ghepre-
judiceert en worden / dan voor soo veel als den dienst
van de Compagnie soude moghen vereyschen / het zy
om aldaer Fortificatien te bouwen / ofte yets dieghe-
lijcke / blijvende (bynten dat) het commandement op
elcke Baeye / Riviere ofte Eylandt / aen de eerstcomen-
de Colonie / onder de Hooghe Jurisdictione van de H.
H. Staten Generael ende Compagnie : Midts dat de
naest-comende Colonien op deselve Rivier ofte Ey-
landt / sullen vermoghen een ofte meer Staden / nestens
den selven te stellen / om niet ghemeen advijs den vör-
baer van de Colonien op die Rivier ofte Eylandt te
verzoeghen.

1674. Ende

VI.

Ende alle het Landt binnen de voorsz limiten ghele-
ghen / midtsgaders de **Wuchten** / **Superficien** / **Minez-
ralen** / **Rivieren** ende **Fonteynen** van dien voorz altoos
in **Eyghendom** te besitten: Ende de **hooghe** / **middele**
ende **laghe Jurisdittie** / **Visscherpen** / **Voghelrypen** ende
Malerypen / met **exclusie** van alle andere / te houden van
de **Compagnie** tot een **ouwersterlijck Erff-Leen** / te
berheer-ghewaden alst versterft met **twintigh guldens**
per **Colonie** aen dese **Compagnie** binnen een **Jaer**
ende **tes weken** / aen de **Cameren** alhier / ofte den **Com-
mandeur** aldaer / een **peder** ter **Camere** daer hy oorz
spronckelijck van daen is gebaren. Des nochtans dat
de **Visscherpe** ende **Vogelrype** by niemant anders dan
de **Patroonen** / ende die **spluyden** dat sullen toestaen /
sullen werden ghepleeght: Ende soo yemant metter
tijd in sijn **Colonie** soo veel quame te **prospereren** / dat
hy een oft meer **Steden** soude moghen **fonderen** / sal
den selven **authoriteyt** hebben / om aldaer **Officien**
ende **Magistraten** te stellen / ende **Titel** van sijn **Co-
lonie** moghen ghebruycken / na believen ende **qualiteyt**
der **Personen**.

VII.

Sal mede aen alle **Patroonen** / die sulcks **versoec-
ken** / vergunt worden **Venia Testandi** , ofte **Octroy** /
om van de voorsz **Leen-goederen** by **Testament** te
moghen **disponeren**.

VIII.

De **Patroonen** sullen mede alle na ghelegene **Lan-
den** / **Rivieren** ende **Wolshagien** tot haren **oubaer** mo-
ghen

ghen ghebruycken / ter tijde ende wijle deselve by dese
Compagnie / andere Patroonen ofte Particulieren
worden aenghebeert.

IX.

Die dese Colomien sullen oerfenden / sullen deselve
voorzien met behoorzijcke Instructie / om conform de
maniere van Regieringhe / soo in Politie / als Justitie /
by de Vergaderinghe van de Neghentiene veraemt
ofte noch te veramen / gheregeert ende ghestiert te wor-
den / welcke sy al vozen de Bewindthebberen van de
respectieve Cameren sullen verthoonen.

X.

De Patroonen ende Coloniens sullen vermoghen
alle haer Volck ende goederen derwaerts te senden in
de Schepen vande Compagnie / nits den Cede doen-
de / ende betalende aen de Compagnie voor 't oer-
brenghen van 't Volck / als in 't eerste Artijckel ende
voor Vracht van de goederen biss par Cents contant
van 't ghene deselve goederen hier ghekost hebben.
Sonder nochtans hier onder te begripen het Bestiael
ende andere gereedschappen tot de Landbouwde die-
nende / die de Compagnie voor niet sal overvoeren / als
sy plaets in hare Schepen heeft / midts dat de Patroo-
nen de plaetse daer toe approprieren op haer eygen co-
sten / ende alles provideren / dat tot onderhoudt van 't
Bestiael noodigh is.

XI.

Maer in ghevalle het de Compagnie niet ghelegen
in quame eenighe Schepen te senden / ofte dat in de
gaende

gaende Schepen gheen plaets en ware / soo sullen in sulcken ghevalle de Patroonen vermoghen / na voorgegaende communicatie van hare intentie / ende schriftelijck consent daer ober vercreghen van de Compagnie / selver Schepen of Jachten derwaerts te senden / mits datse in't gaen of keeren niet en sullen vermogen te loopen buyten haer ordinarie Vaer-water / ende de Compagnie daer vozen caberen / ende een Adfident opnemmen tot mondcosten van de Patroonen / ende Maentgelden van de Compagnie. Op pene datse ter contrarie doende / alle haer vercreghen Recht ende Eyghenschap tot de Colonie sullen verliezen.

§ § § §

Ende also d'intentie van de Compagnie is het Eylant van de Manhattes vooreerst te populieren / sal aldaer provisionelijck oock zyn de stapel van alle Druychten ende Waren / die op de Noord-Rivier ende Landen daer ontrent vallen / eerste vorder versonden sullen moghen worden : Wtghenomen die uyt der natuyren / selfs daer niet nut zijnde / ofte niet als met grooten ondiens van de Eyghenaers daer gebracht souden moeten worden. In welcken ghevalle de Eyghenaers van dien ghehouden sullen zyn soodanighe onghelghentheydt aen de Compagnie alhier / ofte den Commandeur ende Raden aldaer / tijdelijck by gheschifte te re-monstreren / om daer in voorsien te werden / als na ghelghentheydt van saken bevonden sal werden te behooren.

§ § § §

Alle Patroonen van de Colonien in Nieu-Neder-landt / midtsgaders Colonien op het Eylant van de Manhattes

Manhattes woonende / sullen vermoghen te bevaren
ende te behandelen die gantsche Cust van Florida tot
Terra-Neuf toe / midts met alle hare ghehandelde goe-
deren vooz eerst wederom op 't Eylandt van de Man-
hattes keerende / ende betalende vijf ten hondert vooz
recognitie aen de Compagnie / om / soo 't moghelijk is /
van daer / na behoorzijcke Inventarisatie van alle in-
gheladen goederen / na dese Landen ghesonden te wor-
den. Ende oft gebeurde dat sulcks niet en konde ghe-
schieden / 'tzy dooz contrarie Stroomen oft andersins /
in sulcken ghevalle sullen deselve goederen nergheus
elders moghen ghebracht worden / als alhier te Lan-
de / om met kennisse vande Bewinthebberen / ter plaets-
se daer sy arriveren sullen / gheloft ende gheinventa-
rieert / ende de voorsz recognitie van vijf ten hondert /
hier te Lande aen de Compagnie betaelt te worden /
op verbeurte van hare ghehandelde goederen / ofte de
rechte waerde / indien sy ter contrarie deden.

¶ I V.

In cas dat de Schepen van de Patroonen / in't
gaen ofte komen / ofte in't bevaren van de Custe van
Florida tot Terra-Neuf, ende verder niet / binnen ons
Octroy / eenighe Prinsen van den Vpandt quamen te
veroberen / sullen ghehouden zijn deselve te brenghen
ofte doen brenghen / aen de Camer ter plaette daer sy
uytghebaren zijn / om by haer E. gebeneficeert te wor-
den : Ende sal de Compagnie het derdepart daer van
behouden / blyvende de andere twee derdeparten vooz
haer teghens haer ghedane Costen ende Risico, alles
op de ordze van de Compagnie.

Sal oock de ghemelte Patroonen by staen/al-om-
me op de Custe van Nieu-Nederlandt ende Circum-
jacentien van dien/ te verhandelen hare goederen al-
daer gheconquesteert / voor allerhande soorten van
Coopmanschappen aldaer vallende / uytghesondert
Bevers / Otters / Mincken ende alderhande Pelte-
rijen /welcke handelinghe de Compagnie alleen voor
haer reserveert: Doch werdt het selfde toeghestaen te
moghen geschieden daer de Compagnie gheen Com-
missie en heeft/ midts dat sodanige Handelaers gehou-
den sullen zijn / alle de Pelterijen die sy sullen kommen
becomen / te brengen op't Eylandt van de Manhattes,
soo't eenighsins mogelijck is/ ende die aldaer te leveren
aen den Directeur / om by hem met de Schepen ende
Goederen herwaerts aen ghesonden te werden/ ofte al-
hier te Lande komende sonder 't selve ghedaen te heb-
ben/ die te lossen met kennisse vande Compagnie onder
behoorlijcken Inventaris/ om by haer betaelt te wer-
den aen de Compagnie een gulden van peder leverbaer
Del / Otter ende Beber / blijvende den inkoop Risico
ende alle andere onkosten tot laste van de Patroonen
ofte Eyghenaers.

¶ D. I.

Alle grobe Waren die de Coloniens van de Patroo-
nen aldaer sullen hebben gheconquesteert / 't zy Peck/
Teer/Weed-alsch/Hout/Granen/Visch/Zoudt/Hart-
steen ofte dierghelijcke / sullen met de Schepen van de
Compagnie oberghebracht werden teghens achthien
guldens par Last / vier duysent voor een Last ghere-
kent / midts dat het Bootsvolck van de Compagnie
het Zoudt sullen ghehouden zijn te krupen ende aen-
boort te brengen / waer van de thien Lasten een hon-
dert maken. Ende by ghebreck van Schepen / ofte
plaetse

plaetse inde Schepen/ vermogen 't selve met hun eygen
Schepen te doen overcomen op hare costen: Ende ge-
nieten hier te Lande allsulcke Vysheden' ende Benefi-
tien/ als de Compagnie vergunt is/ mits in beyde ghe-
vallen betalende/ boven de recognitie van viif ten hon-
dert/ achtchien guldens van peder hondert Zouts/ dat
met de Schepē vande Compagnie overgezacht wort.

¶ V I I I.

Ende alle Waren die in 't voorszgaende Articule niet
ghementioneert en zijn/ ende geen Last-waren en zijn/
daer van sal voorsz Vracht betaelt worden een Daelder
voorz elck hondert ponden ghewichts/ ende de Wijnen/
Brandewijnen/ Verjups ende Azynen sullen betalen
par Dat achtchien guldens.

¶ V I I I I.

De Compagnie belooft de Coloniērs van de Pa-
troonen/ inden tijdt van thien Jaren niet te bedwaren
met Conboy/ Col/ Accijs/ Imposten/ ofte eenighe an-
dere Contributien: Ende na d'expiratie van de selve
thien jaren/ ten hooghsten niet sulcken Conboy als de
goederen hier te Lande tegenwoordigh beswaert zijn.

¶ I I I.

Dat sy oock gheene Coloniērs van de Patroonen/
Man ofte Vrouw/ Soon ofte Dochter/ Dienstknecht
ofte Dienstmaecht/ sullen upt haren dienst ontrecken:
Ende schoon yemant allsulcx begeerde/ datse den selven
niet en sullen aennemen/ veel min gedoogen dat sy van
hare Patroonen in eens anders dienst souden overloo-
pen/ als na voorszgaende schyftelijcke bewilliginge van
hare Patronen. En dit geduyzende den tijt van sulcke
jaren/ als sy aen hare Patronen verbondē zijn/ na welc-
ker expiratie het de Patroonen by sal staen de Colo-
niērs/ die in haren dienst niet willen continueren/ hier
te doen byzengen/ en dan eerst in hare byzheyt te stellen.

Ende soo wat Colonier aen een ander Patroon overloopt/ ofte buyten sijn Contract hem in bypheyte sal be-
geven/ den selven beloben wy/ na vermogen/ te doen le-
veren in handen van sijnen Patroon ofte Commissi-
on aldaer na ghelegghentheyte van saken teghens hem
gheprocedeert te worden/ na Coustume deser Lan-
den.

¶ ¶.

Alle Bonnissen by de Gerechten van de Patroonen
ghewesen / monterende boven de somme van vyftigh
guldens / daer van sal Appel vallen aen den Comman-
deur ende Raeden van de Compagnie in Nieu-Neder-
landt.

¶ ¶ ¶.

Ende belangende de particuliere personen / die booz
haer selfs ofte anderen/ die in dienst van haer Meesters
hier te Lande in minder ghetal/ als de Patroonen/ der-
waerts als vyije Luyden sullen gaen woonen / sullen
mer goet vinden vanden Directeur ende Raedt aldaer/
soo veel Landts vermoghen te kieser ende aenveerden/
als sy bequamelijck sullen konnen bearbeyden / ende
't selve in vollen eyghendom behouden / booz haer oft
booz haer Meesters.

¶ ¶ ¶.

Dock vermoghen te vanghen met de vyije Facht/ so
te water/ als te lande / generalijck inde publicke Bos-
schen ende Rivieren / ende pryvate / in 't Gesoort van
hare Colonien / na d'ordze van den Directeur ende
Raedt.

Soo wie

Soo wie 't zy Coloniers van de Patroonen voor haer Patroonen / ofte vrye Luyden / voor haerselven / ofte andere particuliere voor hare Meesters / vinden bequame Stranden / Baeyen / ofte andere ghelegghentheydt tot Visscherpen / ofte om aldaer Zoutpannen te maken / vermoghen 't selfde te aenbeerden ende te bearbeyden in vollen Eyghendom / met exclusie van alle anderen. Werdt de Patroonen van de Coloniers oock toeghestaen Schepen te senden langhs de Custe van Nieu-Nederlant op de Visscherpe van de Cabeljanw / ende met de Vangst te gaen adyoicture na Italien ofte andere Neutrale Landen ; midts in sulcken ghevalle aen de Compagnie voor recognitie te betalen ses guldens par Last : Ende hier te Lande comende met hare Ladinghe / vry zijn / sonder onder pretext van dit consent / ofte van de Compagnie / eenighe andere Waren na Italien te voeren / op arbitrale straffe / blijvende in 't believen van de Compagnie een Sobra Cargo op elck Schyp te stellen / als in 't elfste Artijcul.

Ende indien yemandt van dese Coloniers / door sijn industrie ende naerstigheyt / quame te ontdecken eenige Mineralen / costelijcke Gesteenten / Cristallen / Marmozen / ofte yets dierghelijcke / oock eenighe Visscherijen van Peerlen / sullen deselve de Patroon ofte Patroonen van allsulcke Colonie eygen blijven ; midts de Vinder toelegghende voor een premie sulcks als de Patroon alvozen met sijn Colonien sal stipuleren by Contract. Ende sullen de Patroonen vry zijn van alle recognitie aen de Compagnie den tijdt van acht jaren /

ende alleen vooz 'toberzenghen betalen twee ten hon-
dert / ende na de voorszreben acht Jaren vooz recog-
nitie ende vracht / een achtstepart van 'tghene het hier
te Lande waerdigh is.

¶¶¶

De Compagnie sal alle Coloniers / soo vyve / als
dienstbare / nemen in hare Saubegarde / ende deselve
teghens alle Wylantsche ende Inlandtsche Oorloge
ende gheweldt / met de macht die sy aldaer heeft / helpen
defenderen / soo veel moghelijck zyn sal.

¶¶¶

Soo wie eenighe Colonien sullen planten buyten
'tkezozt van Manhattes Eylandt / sullen ghehouden
wesen de Wilde van der plaectse vooz de grondt te con-
tenteren / ende de Limiten van hare Colonien moghen
vergrootten / midts na adbenant Coloniers daer plan-
tende.

¶¶¶

Sullen haer oock de Patroonen ende Coloniers / in-
sonderheydt evertueren / om op 't spoedighste eenighe
middelen onder haer te binden / waer mede sy den Pre-
dicant ende Schoolmeester sullen moghen onderhou-
den / op dat de Gods-dienst ende yber tot de Religie in
haer niet en verflaenwe / ende vooz 't eerste derwaerts
een Siecke-trooster versorghen.

¶¶¶

De Colonien die op de respectie Rivieren ofte Ey-
landen sullen comen te leggen / sullen vermogen (te we-
tey / elke Riviere ofte Eylandt vooz sich) een Becom-
mit

mitteerde uyt te maecten / die den Commandeur ende Raedt van dat Gheweste sal informeren / ende sijns Colonies saken by den Raedt bevoorden; van welke Ghecommitteerde alle twee Jaren een sal verandert worden / ende alle de Colonien sullen ghehouden zijn / ten minsten alle twaelf Maenden / pertinent rapport van haer Colonie ende Landen daer ontrent / aen den Commandeur ende Raedt aldaer over te senden.

¶ ¶ ¶.

De Coloniers sullen niet vermoghen aldaer eenighe Wollen / Linnen ofte Cattoene Lakenen te maken / ofte eenighe andere stoffen te weven; op pene van uytgestooten ende als meynedigh arbitralijck ghestrafft te worden.

¶ ¶ ¶.

Sal de Compagnie haer evertueren / om aen de Coloniers so veel Swarten toe te stellen / als haer moghelijck wesen sal / op de ordze daer van te maken; sonder nochtans daer in ghehouden of verbonden te zijn / verder of langher als haer sulcx soude moghen ghelieven.

¶ ¶ ¶.

De Compagnie belooft 't Fort op 't Eplandt van de Manhattes, op het spoedighste te doen voltrecken in behoorzijcke defensie. Ende dese Vysheden ende Exemptien by hare Hoogh-Mogh. de Heeren Staten Generael te doen approberen ende confirmeren.